

سامان خلیلیان والهه شه پرست از نمایش «عند از مطالبه» به «صبا» می گویند

سامان خلیلیان

متن «عند از مطالبه» یک برش اجتماعی است

نمایشی که آینه جامعه است

گفت‌وگو

زهراسادات مصطفوی

نمایش «عند از مطالبه» به قلم مرتضی شاه کرم و کارگردانی سامان خلیلیان که در سالن قشقایی تئاتر شهر اجرا می‌شود، مضمونی اجتماعی، انتقادی و فرهنگی دارد که در ارتباط با جامعه امروز کشور است. این نمایش درباره مردی است که به جبهه جنگ رفته و حال وضعیت نامشخصی دارد؛ مشخص نیست که او شهید شده یا به اسارت گرفته شده است؛ در آغاز نمایش مفقودالاثر اعلام می‌شود؛ در چنین شرایطی عده‌ای از بستگان نزدیک و حتی خیلی دور و در مواردی حتی همسر مطلقه قبلی او، همگی اصرار بر شهید شدن او دارند تا بلکه از طریق انحصار وراثت چیزی از اموال او عایدشان شود و یا امتیازاتی بگیرند؛ در هر حال آدم‌های نمایش برای رسیدن به مقصودشان از هر دروغی استفاده می‌کنند و حتی در مواردی حاضر می‌شوند همدیگر را فریب بدهند تا سهم بیشتری به آن‌ها برسد. در این باره گفت‌وگویی با سامان خلیلیان کارگردان و الهه شه پرست بازیگر این نمایش داشته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

با خیلی از بازیگران این نمایش من قبلاً هم کار کرده بودم، بازیگران این کار خیلی خوب و دوست داشتنی هستند چه روی صحنه و چه پشت صحنه. این مدت تمرین و اجرا برای من دوران شیرین و آموزنده‌ای بود و من از خیلی از آنها یاد گرفتم و بسیار خوشحال هستم که با این گروه کار کردم.

این اثر چه ویژگی خاصی داشت که شما تصمیم به بازی در آن گرفتین؟

من سال گذشته تجربه بازی در یک نمایش ضد جنگ را با بهار محمود زاده داشتم به نام «چشم‌ها». آن کار اولین و این اثر دومین تجربه من در باره مضمون جنگ هست. من هیچ وقت جبهه‌ای نداشتم که این فضا را تجربه نکنم، در گذشته پیش نیامده بود و با کار خیلی قوی نبوده. اما این کار در نمایشنامه خیلی قوی پیش رفته بود و پیام کلی نمایش بسیار محترم بود. در انتخاب ما هم نمایشنامه و بعد از آن نقش بسیار برای من مهم است.

شما مدت زیادی است که در عرصه تئاتر فعالیت می‌کنید، آیا می‌شود به تئاتر به عنوان یک شغل نگاه کرد؟

شاید بشود که به تئاتر به عنوان یک شغل نگاه کرد اما خیلی سخت است، چون من دیگر همکارانم را می‌بینم که گاهی کاری را قبول می‌کنند که دوست ندارند، منظور من تئاتر آزاد نیست چون مقوله آن کاملاً جداست. این واقعا تنبلی بچه‌های تئاتر نیست که کار دیگری انجام نمی‌دهند، دلیل اصلی آن این است که ما کار دیگری جز تئاتر بلد نیستیم و درس این کار را خواندیم.

شما به بازی در مدیوم تلویزیون یا سینما علاقه‌ای دارید؟
من تجربه کار سینمایی ندارم، اما چند تله فیلم برای تلویزیون کار کردم. که تجربه‌های جدی‌تری من بود برای مثال بازی در تله فیلم «فرشته» به کارگردانی حسن آخوند پور که در جشنواره فیلم‌های تلویزیونی یاس من کاندید بازیگری شدم، همین طور در جشنواره ماربلو اسپانیا. تجربه خیلی خوبی بود آن کار ولی انقدر که تئاتر دغدغه من است تصویر آن کشش را برای من نداشته است. حاضر نیستیم در کار بد بازی کنیم.

رضایت مخاطب در این شب‌ها از نمایش شما چطور بود؟

استقبال خوب بوده است تا الان اما نکته مهم‌تر از صندلی‌های پر، رضایت تماشاگر است که باز خورد بسیار خوبی از مردم می‌گیرند و با حال خوب از سالن خارج می‌شوند؛ این خیلی لذت بخش است.

است و نیاز داشت در بدنه روبرو جایگاه تماشاگران ما جایگاه دیگری داشته باشیم، سالن قشقایی سالن مناسبی است، هر چند اگر در فضا طولی و عرضی ما موقعیت فراخ‌تری داشتیم می‌توانست بهتر باشد اما در حال حاضر سالن خوبی است برای این نمایش.

به طور کل فضا تئاتر امروز را چطور ارزیابی می‌کنید؟

از لحاظ کمی تعداد تئاترها در شهر تهران بسیار رشد داشته، اما مسئله این است که این رشد با چه چیز همراه بوده؟ حال امروز تئاتر ما حال خوبی نیست با توجه به شرایط اجتماعی و تلاطمات اقتصادی مسلماً ما با کمبود مخاطب تئاتر رو برو هستیم، سالن‌ها حال و روز خوبی ندارند به جز تعداد محدودی از نمایش‌ها به دلیل وجود چهره در آنها! اما در واقعیت ما با فقدان تماشاگر برای دیدن نمایش‌ها مواجه هستیم. همچنین طبع تماشاگران هم تغییر کرده و به سوی کم‌مدی و طنز سوق پیدا کرده است، که بخشی از این مسئولیت با هنرمندان و بخشی دیگر با مردم بوده است که خودشان را به این آثار نزدیک کرده‌اند.

استقبال مخاطبان از نمایش شما چطور بوده است؟

من باز خوردهای بسیار خوبی از مخاطبان گرفتم. علیرغم اینکه بعد از واشکافی داستان مخاطب به نوع دغدغه‌مندی ما پی برده است ولی راضی از سالن نمایش خارج می‌شود.

اگر نکته‌ای هست به عنوان سخن پایانی بفرمایید.

عزیزان را دعوت می‌کنم که به دیدن نمایش ما بیایند و امیدوار هستم حس و حال خوبی بعد از دیدن نمایش داشته باشند.

الهه شه پرست

حاضر نیستیم در کار بد بازی کنیم!

خانم شه پرست لطفاً یک مقدار از فضا نمایش و همکاری با آقای خلیلیان بفرمایید.

نمایش «عند از مطالبه» مربوط به دفاع مقدس و شهدا است که فضایی ضد جنگی را دارد. من خلیلیان را پیش‌تر از این می‌شناختم اما تا به حال در مقام کارگردان و بازیگر همکاری نداشتم، تجربه بسیار راحت، شیرین و خوبی بود، خلیلیان بازیگر راه می‌آید و اجازه فکر و نظر دهی به بازیگرش می‌دهد در نهایت به یک نظر واحد می‌رسند و این نکته مثبتی برای یک کارگردان است.

شما در این نمایش چند تیپ شخصیتی متفاوت از هم را بازی می‌کنید، چطور خودتان را به آنها نزدیک کردین و بازی همزمان این شخصیت‌ها برای شما مشکل نبود؟

بازیگر روی این اتفاق فکر و آزمون و خطا می‌کند، حتی اگر ابتدا این حد وسطی را نگه دارم برای هر کارا کتر اما خواه و ناخواه مجبور بودیم به تیپ نزدیک شویم. من تمام سعی‌ام را کرده‌ام که به صورت محض تیپ نشود و تماشاگر بتواند آن را باور کند.

تجربه بازی با بازیگران این کار برای شما چطور بود؟

لطفاً یک مقدار از فضا نمایش بفرمایید.

این متن، یک گذری به دوران بعد از جنگ و مردمانی که از فضا جنگ عبور کردند اشاره دارد و در اصل یک برش اجتماعی است. شخصیت‌های نمایش «عند از مطالبه» افرادی هستند که درگیر وضعیت منفع‌طلبانه‌ای شده‌اند و در تکاپو برای این هستند که به هر نحوی از این ماجرا بهره‌ای ببرند. جریان نمایشنامه هم از این قرار است که شخصی به جنگ رفته و در حین رویداد جنگ و بعد از آن خبری از او نیست. بر طبق مقررات حقوقی از سمت پدر و مادر این جوان ارثیه‌ای به او می‌رسد اما چون از او خبری نیست بستگان دور او در صدد تصاحب این اموال به ارث برآمده‌اند. این مسئله باعث یک رقابت میان اطرافیان این جوان می‌شود که برای به دست آوردن بخشی از این ارثیه است.

نمایشنامه مرتضی شاه کرم چه ویژگی داشت که شما را ترغیب به اجرا آن کرد؟

من سالهاست که با شاه کرم کار می‌کنم و او دغدغه‌مند فضا بعد از جنگ است. نگاه او به این مسئله جذاب است. این قرابت و نزدیکی ذهن ما یکی از دلایل انتخاب این متن بوده اما دلیل اصلی من برای اجرا این متن این است که او بسیار ریزبینانه فضای اجتماعی امروز را نقد و تحلیل می‌کند. و این متن با تلنگر و ایجاد علامت سوال برای مخاطب، او را وادار به فکر درباره جایگاه خود در دنیای شلوغ امروزی که در آن است می‌کند. همچنین قلم شاه کرم موقعیت‌های طنزآلود را ایجاد می‌کند در مقام نویسنده و زبان و تلاش من به عنوان کارگردان باعث جذب مخاطب می‌شود.

بخش‌هایی از نمایشنامه دارای کنایه‌های سیاسی و اجتماعی به جامعه امروز است، نظر شخصی شما درباره این نکات ظریف چیست؟

قطعا این کنایه‌ها بخشی از دغدغه‌مندی‌های ما است، اگر قرار است یک اثر هنری تولید شود، این اثر آگاهانه باید جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند را پردازش کند. ما هم با یک نگاه مشخص و با دلایل خاص خود این تلنگر‌ها را به مخاطب می‌زنیم که به نوعی شرایط وضع موجود را نقد کند. یک هنرمند در فضا هنری باید ویژگی پرش‌گری و مطالبه‌گری بابت شرایط فعلی جامعه را داشته باشد.

آقای خلیلیان بازیگران این کار به چه صورت انتخاب شدند؟

بازیگران بر مبنای توانمندی که از پیش من از آنها می‌شناختم انتخاب شدند. این کار نمایشی پر پرسوناژی است، یازده بازیگر دارد که هر بازیگر بعضاً چند تیپ شخصیتی را بازی می‌کنند، لذا توانمندی بازیگران در این کار برای من با اهمیت بود و این یک دستی بازیگران کار از نظر من نقطه قوت اثر است. من با بعضی از این عزیزان در گذشته همکاری داشتم و تعدادی دیگر از دوستان هم پذیرفتند که در گروه بازیگران ما باشند.

چطور شد که آقای نوید محمد زاده تهیه‌کنندگی این نمایش رو بر عهده گرفته‌اند؟

آقای محمد زاده مسیری را در پیش گرفته‌اند که از نظر خیلی‌ها جنبه اقتصادی دارد اما حضور او در این کار و دیگر کارهایی که تهیه‌کنندگی آن را بر عهده داشته‌اند صرفاً یک حضور معنوی است. و ایشان سعی می‌کنند تئاتر‌هایی را که همراه با مسیر بازار تئاتر امروز کشور نشده‌اند همراه شوند و از آنها حمایت کنند.

از اجرا در سالن قشقایی تئاتر شهر رضایت دارید؟

سالن برای نمایش من سالن مناسبی است. کارگردانی این کار دوسویه

